

ANALIZA POLINICĂ A UNOR SEDIMENTE WŪRMIENE DIN PEȘTERA HOȘILOR DE LA BĂILE HERCULANE

DE

MARIN CIRCUMARU

Cercetările arheologice în sedimentele cuaternare depuse în Peștera. Hoșilor, inițiate la sfârșitul secolului trecut și începutul secolului nostru de cercetători străini¹, reluate apoi în anii din urmă prin săpături sistematice efectuate de arheologi români², au avut darul să aducă precizări foarte importante în ceea ce privește continuitatea locuirii de către om a acestor meleaguri. Cunoașterea adâncită a diferitelor aspecte ale activității omului din acele vremuri a impus analiza mediului natural în care acesta își desfășura viața. Pentru reconstituirea condițiilor naturale în care au trăit vechii locuitori ai peșterii, s-au folosit diverse metode de cercetare. Analiza polinică încearcă să aducă noi contribuții la elucidarea fidelă a paleoclimatului, prin reconstituirea aspectului covorului vegetal pe baza polenului înglobat și fosilizat în sedimentele peșterii. O serie de greutăți, printre care cantitatea relativ mică a polenului conservat, ne împiedică să prezentăm un profil complet al sedimentelor pleistocene din Peștera Hoșilor, urmînd a încerca obținerea unor rezultate mulțumitoare, pentru celelalte niveluri printr-o altă metodă de tratare chimică mai eficientă decît cea a acetolizei, folosită pînă acum.

Datarea arheologică a celor două orizonturi a fost făcută de către arheologul Fl. Mogoșanu, sub conducerea căruia s-au desfășurat săpăturile în perioada ridicării probelor pentru analiza polinică (vara anului 1968).

¹ Bódog Milleker, *Délmagyarország régiséglelctei*, I, Timișoara, 1897, p. 46—47; Ottokár Kadić, *Barlangi Közlemények*, V, 1917, p. 107—111, C.S. Nicolăescu-Plopșor și E. Comșa, *Microlitele de la Băile Herculane*, în *SCIV*, VIII, 1957, 1—4, p. 17—26.

² C.S. Nicolăescu-Plopșor și E. Comșa, *Microlitele de la Băile Herculane*, *SCIV*, VIII, 1957, 1—4, p. 17—26; C.S. Nicolăescu-Plopșor, E. Comșa și Al. Păunescu, *Șantierul arheologic Băile Herculane*, în *Materiale*, III, 1957, p. 51—57; C.S. Nicolăescu-Plopșor și Al. Păunescu, *Azilianul de la Băile Herculane în lumina noilor cercetări*, în *SCIV*, XII, 1961, 2, p.203—213; P. Roman, *Unele probleme ale neoliticului trziu și perioadei de tranziție în lumina săpăturilor de la Băile Herculane-Peștera Hoșilor*, *Comunicări* (seria arheologică), I, Craiova, 1967; P. Roman, *Contribution à la connaissance des problèmes de l'énéolithique avancé et de la période de transition à l'âge du bronze à la lumière des fouilles archéologiques de Băile Herculane-Peștera Hoșilor et de Moldova-Veche*. *Mémoires* (Serie archéologique), VI, Craiova, 1968.

ANALIZA POLINICĂ

Rezultatele analizei palinologice confirmă atribuirea orizontului de la adâncimea de 170 cm ultimului interstadiu al glaciațiunii Würm și în același timp aduc precizări mai exacte asupra datării nivelului de la 150 cm.

Sedimentarea orizontului de la 170 cm în timpul interstadiului $W_2 - W_3$ este reflectată de dominarea spectrului polinic de elementele termofile, în primul rind de stejărișul amestecat, care întrunește aproape 12%, și *Corylus* cu 33,43%. Faptul că la acest nivel fagul însumează procente de loc neglijabile (11,73%) ar putea fi un indiciu al unei perioade de trecere de la culminarea timpului călduros interstadial la un climat cu o nuanță ceva mai umedă și puțin mai rece. Dintre conifere doar *Pinus* (11,14%) totalizează valori relativ semnificative, *Picea* abia depășește 1%, iar *Abies* este prezent printr-un singur grăuncior de polen și acela insuficient de concludent. Dintre celelalte genuri, *Salix* și *Alnus* au valori de peste 2%, iar *Acer* și *Betula* se mențin cu procente submodeste, fără a atinge nici 1%.

N.A.P. însumează abia 23,11%, dovedind că pădurea a persistat pe tot timpul acestei perioade (A.P. + *Corylus* = 76,77%). Dintre ierboase, gramineele au cea mai mare pondere (15,83%), urmate de composite (3,51%). Plantele indicatoare ale proceselor de raderalizare sînt slab reprezentate (sub 1%).

Orizontul de la 150 cm adîncime, alcătuit dintr-un loess degradat, are un spectru polinic foarte mult diferit de precedentul. Principala deosebire constă în faptul că, în timp ce nivelul de 170 cm este dominat de foioase termofile, la 150 cm predominante sînt coniferele, reprezentate în cea mai mare parte prin *Pinus* (49,93%) și în măsură mai mică, prin *Picea* (9,93%). *Abies*-ul lipsește cu desăvîrșire.

Foioasele, prezente cu procente ridicate la 170 cm, scad la valori ce demonstrează că se mențineau cu greu în fața climatului rece ce se instalase. Astfel *Quercus* a scăzut de la 11,14 la 3,72%. *Carpinus* dispăre. *Fagus* de asemenea se reduce de la 11,73 la 2,48%, *Corylus*, de la procente de peste 33%, este aproape de dispariția totală (0,62%).

Totuși prezența elementelor termofile la acest orizont este destul de concludentă pentru a considera că nu ne aflăm încă în timpul ultimului stadiu al glaciațiunii Würm, ci într-o fază de trecere, poate în pragul stadiului glaciatic Würm₃. Am putea denumi această fază de trecere *Pinus-Picea* cu slabe elemente termofile.

Paralel cu schimbarea climatului se modifică și raportul procentual dintre A.P. și N.A.P., în sensul creșterii valorice a celor din urmă și în primul rind a gramineelor care depășesc acum 28%.

În datarea orizontului de la 150 cm, pe seama rezultatelor obținute prin analiza polinică, trebuie să ținem neapărat seama și de particularitățile specifice Văii Cernei, cu un microclimat aparte, aflat sub influența fronturilor submediteraniene. Pentru aceasta, nu eliminăm definitiv ipoteza plasării acestui orizont în cadrul ultimului stadiu glaciatic, mai cu seamă dacă avem în vedere altitudinea relativ scăzută a profilului din Peștera Hoților, altitudine la care *Pinus* s-ar putea să nu fi atins exuberanța din zonele ceva mai ridicate. Dată fiind această situație,

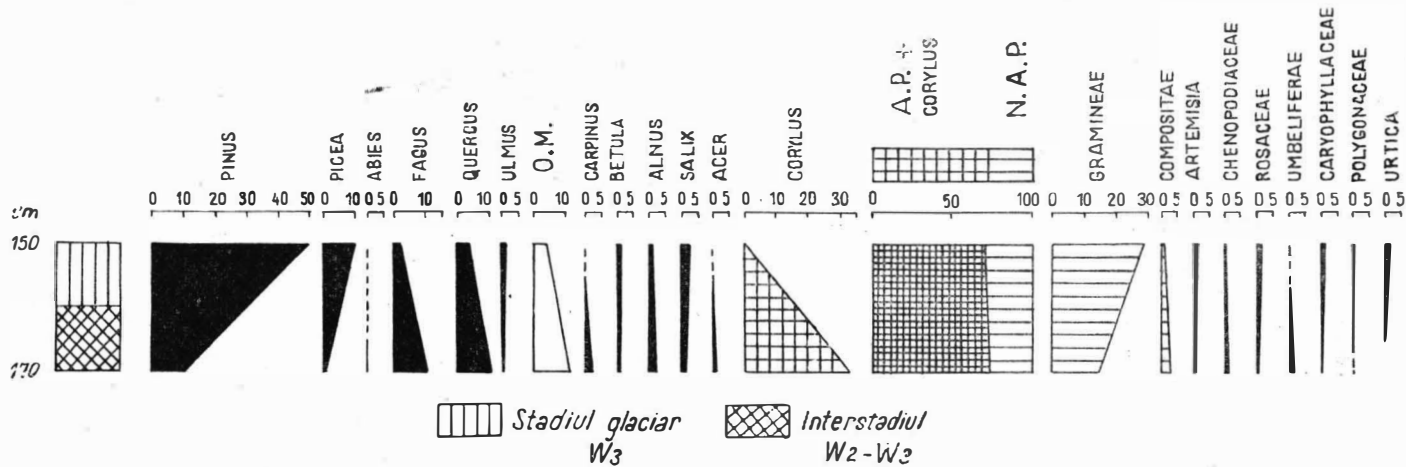

Fig. 1. — Peștera Hoților-Băile Herculane. Diagrama polinică a unor sedimente würmieni.

nu este exclus ca în condițiile proprii Văii Cernei, elementele termofile să fi persistat în pîlcuri răslețe o bună parte de timp din stadiile glaciare, uneori chiar depășindu-le, prin păstrarea unor indivizi răsleți, diseminați în pădurea de pin care era predominantă.

Intensificarea studiilor asupra sedimentelor pleistocene din această regiune ca și în zonele limitrofe va crea posibilitatea unor precizări mai sigure de ordin fitohistoric și implicit paleoclimatic.

ANALYSE POLLINIQUE DE QUELQUES SÉDIMENTS WÜRMIENS DE LA GROTTTE «PEȘTERA HOȚILOR»

RÉSUMÉ

Les résultats de l'analyse pollinique confirment l'attribution de l'horizon situé à 170 m au dernier interstade de la glaciation Würm. Le spectre pollinique de ce niveau est dominé par des feuillus, et en premier lieu par des éléments mélangés de chênaie représentés surtout par *Quercus* (11,17%). De même sont remarquables les valeurs réunies par *Corylus* qui dépassent 33%. La présence de l'hêtre avec plus de 11% indique une nuance relativement humide et fraîche pour le climat de cette époque.

Pour l'horizon situé à 150 m le problème de son placement au dernier stade de la glaciation Würm est aggravé par la persistance des éléments thermophiles. Toutefois les particularités climatiques propres à la vallée de la Cerna, qui se trouvait alors sous l'influence des fronts d'air subméditerranéens pourraient suggérer l'explication de la présence des éléments thermophiles, dans le cadre du spectre pollinique, situés à 150 m de profondeur. Il n'est pas exclu que certaines enclaves formées de feuillus aient persisté dans le cadre de la vallée de la Cerna, ayant survécu une certaine période, en raison du climat plus clément dans les forêts de pins et d'épicéas, même s'il n'était pas favorable à leur développement.

De toute manière, pour situer dans le temps cet horizon, il convient de procéder avec beaucoup de prudence et seules des études futures dans cette zone et dans les régions limitrophes pourront offrir des points d'appui pour confirmer l'une de ces deux hypothèses: son attribution au stade glaciaire Würm, ou bien au seuil de ce stade, à une phase de transition très proche du Würm₃.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. — Peștera Hoților-Băile Herculane. Diagramme pollinique de quelques sédiments würmiens.